

Alapjogok**NEMZETI BÍRÓSÁGOK**

A lengyel Alkotmány (*Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*) alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét egy illetékes, pártatlan és független bíróság indokolatlan késedelem nélkül tisztességes és nyilvános tárgyaláson elbírálja. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti jogszabályok által biztosított jogok és szabadságok gyakorlásával kapcsolatos minden vitás kérdést a nemzeti bíróság elé lehet terjeszteni. A polgári, családjogi és fiatalokúakra vonatkozó jogi, munkaügyi és társadalombiztosítási jogi, kereskedelmi és csődjogi, valamint a büntető- és büntetés-végrehajtási ügyeket a rendes bíróság bírálja el. A közigazgatási bíróságok a hatóságok intézkedéseinek jogszerűségét vizsgálják felül. A katonai bíróságok törvényben meghatározott esetekben a lengyel hadseregen belül rendelkeznek igazságszolgáltatási hatáskörrel, valamint törvényben meghatározott esetekben a lengyel hadsereghez nem tartozó személyek tekintetében is.

A rendes, a közigazgatási és a katonai bíróságok a kétszintű eljárások elve alapján működnek, amely során a bíróság döntésével elégedetlen fél az ítélettel szemben fellebbezést nyújthat be a felsőbb bírósághoz.

Ezenkívül a lengyel Alkotmány értelmében bárki, akinek alkotmányos jogait vagy szabadságait megsértették, alkotmányjogi panaszt nyújthat be az Alkotmánybírósághoz (*Trybunał Konstytucyjny*). A panaszt kizárólag ügyvéd (*adwokat*) vagy jogi tanácsadó (*radca prawny*) terjesztheti elő (kivéve bírák [*sędziowie*], ügyészek [*prokuratorzy*], ügyvédek [*adwokaci*], jogi tanácsadók [*radcowie prawni*], közjegyzők [*notariusze*] vagy jogász oktatók vagy doktori képzést végzett jogászok a saját ügyükben), és mentes a bírósági díjak alól. A panaszok olyan jogi aktusra vonatkozhatnak, amelynek alapján a bíróság vagy hatóság jogerős döntést hozott az Alkotmányban meghatározott jogokról, szabadságokról és kötelezettségekről.

NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYEK**Ombudsman (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)**

Cím: Aleja Solidarności 77, 00-090 Varsó

Az ombudsman feladata az Alkotmányban és egyéb jogi aktusokban az egyének és állampolgárok jogainak és szabadságainak védelme.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ombudsmanhoz forduljon segítségért olyan esetekben, amikor a hatóságok megsértették jogait vagy szabadságait.

Az ombudsman előtti eljárás díjmentes.

A kérelem vizsgálatát követően az ombudsman:

eljárást indíthat;

jelezheti a kérelmező rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket;

átteheti az ügyet az illetékes szervnek;

nem indít eljárást.

Az eljárást megindítását követően az ombudsman:

maga folytathatja le a vizsgálatot;

felkérheti az illetékes hatóságokat, hogy vizsgálják meg az egész ügyet vagy valamely részét;

felkérheti a Szejmet (a lengyel parlament alsóházát) arra, hogy utasítsa a Számvevőszéket (*Najwyższa Izba Kontroli*), hogy ellenőrizze a szóban forgó ügyet vagy valamely részét.

Az ombudsman az eljárása lefolytatása során jogosult:

bármely esetben helyszíni ellenőrzést végezni (előzetes értesítés nélkül is);

az érintett hatóságoktól bármely esetben magyarázatot és iratok rendelkezésre bocsátását kérni;

tájékoztatást kérni a bíróságok, az ügyészség és más bünyűldöző szervek által folytatott eljárások állásáról; az eljárás befejezése és a határozat meghozatala után kérni az ügyiratoknak az ombudsman hivatalához történő benyújtását ellenőrzés céljából;

szakértőt megbízni és egyéb véleményt kérni.

Az ügy kivizsgálását követően az ombudsman:

elmagyarázhatja a kérelmezőnek, hogy nem került sor a jogok és szabadságok megsértésére;

felkérheti azt a hatóságot, szervezetet vagy intézményt, amelynek intézkedése jogokat és szabadságokat sértett, a szóban forgó jogsértés orvoslására, és ezután nyomon követi az ajánlások végrehajtását;

felkérheti az érintett szerv felügyeletét ellátó hatóságot a jogszabályban előírt intézkedések alkalmazására;

eljárás megindítását kezdeményezheti, és részt vehet a folyamatban lévő polgári eljárásban;

kérheti a hatáskörrel rendelkező ügyészt, hogy kezdeményezzen büntetőeljárást *hivatalból* üldözendő bűncselekmények esetén;

közigazgatási eljárás megindítását kezdeményezheti, panasszal fordulhat a közigazgatási bírósághoz és részt vehet ezekben az eljárásokban;

büntetőeljárást kezdeményezhet, valamint indítványozhatja a jogerős határozat hatályon kívül helyezését a kisebb bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekben;

felülvizsgálat iránti kérelmet nyújthat be a jogerős határozattal szemben.

Ha az ombudsman szükségesnek tartja, a jogokkal és szabadságokkal kapcsolatos valamely jogi aktus módosítását vagy elfogadását kérheti az illetékes hatóságoktól.

SAKOSODOTT EMBERI JOGI SZERVEK**Gyermekjogi ombudsman (*Rzecznik Praw Dziecka*)**

Cím: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Varsó

A gyermekjogi ombudsman védi a gyermekek jogait, különösen az alábbi jogokat:

az élethez és az egészségügyi ellátáshoz való jog;

a családon belüli nevelődéshez való jog;

a tisztességes életkörülményekhez való jog;

az oktatáshoz való jog;

a fogyatékkal élő gyermekek jogai;

a gyermekek védelme az erőszakkal, a kegyetlenséggel, a kizsákmányolással, az erkölcsi hanyatlással, az elhanyagolással és a bántalmazás egyéb formájával szemben.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a gyermekjogi ombudsmanhoz forduljon segítségért a gyermekek jogainak vagy érdekeinek védelmével kapcsolatos ügyekben.

A gyermekjogi ombudsman előtti eljárás díjmentes.

A gyermekjogi ombudsman az eljárása lefolytatása során jogosult:

bármely esetben helyszíni ellenőrzést végezni (előzetes értesítés nélkül is);

az érintett szervektől magyarázatot és tájékoztatást, valamint iratok rendelkezésre bocsátását kérni;

szakértőt megbízni és egyéb véleményt kérni.

Az ügy kivizsgálását követően a gyermekjogi ombudsman:

felkérheti az illetékes szerveket, hogy lépjenek fel a gyermek érdekében;

fegyelmi eljárást vagy fegyelmi szankciók kiszabását kezdeményezheti, amennyiben megállapítja, hogy a szóban forgó szerv megsértette a gyermek jogait vagy érdekeit;

részt vehet az Alkotmánybíróság előtti, a gyermekek jogait érintő eljárásokban, amelyeket az ombudsman kérésére vagy alkotmányjogi panasz alapján indítottak;

a Legfelsőbb Bíróságnál (*Sąd Najwyższy*) indítványozhatja a gyermekek jogaira vonatkozó jogszabályok értelmezésében mutatkozó ellentétek feloldását; felülvizsgálat iránti kérelmet nyújthat be;

eljárás megindítását kezdeményezheti, és részt vehet a folyamatban lévő polgári eljárásban;

részt vehet a fiataalkorúakkal kapcsolatos eljárásokban;

bűncselekmény esetén kérheti a hatáskörrel rendelkező ügyészt, hogy kezdeményezzen büntetőeljárást;

közigazgatási eljárás megindítását kezdeményezheti, panasszal fordulhat a közigazgatási bírósághoz és részt vehet ezekben az eljárásokban;

büntetőeljárást kezdeményezhet a kisebb bűncselekmények esetén.

Ha a gyermekjogi ombudsman szükségesnek tartja, a gyermekek jogaival kapcsolatos valamely jogi aktus módosítását vagy elfogadását kérheti az illetékes hatóságoktól.

Betegjogi ombudsman (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Cím: ul. Młynarska 46, 01-171 Varsó

A betegjogi ombudsman a betegjogok védelméért felelős szerv.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a betegjogi ombudsmanhoz forduljon segítségért a betegjogok megsértése esetén.

A betegjogi ombudsman előtti eljárás díjmentes.

A kérelem vizsgálatát követően a betegjogi ombudsman:

eljárást indíthat;

jelezheti a kérelmező rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket;

átteheti az ügyet az illetékes szervnek;

nem indít eljárást.

Az eljárást megindítását követően a betegjogi ombudsman:

maga folytathatja le a vizsgálatot;

felkérheti az illetékes hatóságokat, hogy vizsgálják meg az egész ügyet vagy valamely részét.

A betegjogi ombudsman az eljárása lefolytatása során jogosult:

bármely esetben helyszíni ellenőrzést végezni (előzetes értesítés nélkül is);

az érintett hatóságoktól bármely esetben magyarázatot és iratok rendelkezésre bocsátását kérni;

tájékoztatást kérni a bíróságok, az ügyészség és más büntülődő szervek által folytatott eljárások állásáról; az eljárás befejezése és a határozat meghozatala után kérni az ügyiratoknak a betegjogi ombudsman hivatalához történő benyújtását ellenőrzés céljából;

szakértőt megbízni és egyéb véleményt kérni.

Az ügy kivizsgálását követően az ombudsman:

elmagyarázhatja a kérelmezőnek, hogy nem került sor a betegjogok megsértésére;

felkérheti azt a hatóságot, szervezetet vagy intézményt, amelynek intézkedése betegjogokat sértett, a szóban forgó jogsértés orvoslására;

felkérheti az érintett szerv felügyeletét ellátó hatóságot a jogszabályban előírt intézkedések alkalmazására;

eljárás megindítását kezdeményezheti, és részt vehet a folyamatban lévő polgári eljárásban.

Ha a betegjogi ombudsman szükségesnek tartja, a gyermekek jogaival kapcsolatos valamely jogi aktus módosítását vagy elfogadását kérheti az illetékes hatóságoktól.

Adatvédelmi biztos (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Cím: ul. Stawki 2, 00-193 Varsó

A biztos a személyes adatok védelméért felelős szerv.

Az adatvédelmi törvény (*ustawa o ochronie danych osobowych*) rendelkezéseinek megsértése esetén az érintett panaszt nyújthat be a biztoshoz.

A biztos által lefolytatott közigazgatási eljárás során megvizsgálják a kérelmező személyes adatainak feldolgozását.

Az eljárás lefolytatása során a biztos, a helyettese és meghatalmazott tisztviselői jogosultak:

belépni a nyilvántartási rendszer tartalmazó helyiségekbe, valamint az adatfeldolgozó helyiségekbe és elvégezni a szükséges ellenőrzéseket;

felvilágosítást kérni, valamint beidézni és meghallgatni az egyéneket a tények megállapítása érdekében;

megvizsgálni az ellenőrzés tárgyához közvetlenül kapcsolódó dokumentumokat és adatokat, azokról másolatot készíteni;

ellenőrizni az adatok feldolgozásához használt eszközöket, adathordozókat és informatikai rendszereket;

szakértőt megbízni és egyéb véleményt kérni.

Az eljárás lefolytatása után a biztos – ha a szabályokat megsértették – határozatot hoz, amelyben elrendeli a jogszerűség helyreállítását, különösen a következőket:

a szabálytalanságok megszüntetése;

a személyes adatok kiegészítése, módosítása vagy helyesbítése, hozzáférhetővé tétele vagy a hozzáférhetővé tétel megszüntetése;

további intézkedések meghozatala a személyes adatok védelme érdekében;

a személyes adatok harmadik országba történő továbbításának megszüntetése;

adatok zárolása vagy továbbítása más szerveknek;

személyes adatok törlése.

A fentiekől függetlenül, az ügy vizsgálata során gyűjtött információk alapján a biztos hivatalból meghatározza, hogy gyakorolja-e a következő hatásköröket:

levél küldése a panasszal érintett szervezetnek;

a jogszabályok alapján fegyelmi vagy egyéb eljárás kezdeményezése az elkövetőkkel szemben;

bűnüldöző szerv értesítése bűncselekmény gyanújáról.

Ha a biztos szükségesnek tartja, a személyes adatok védelmével kapcsolatos valamely jogi aktus módosítását vagy elfogadását kérheti az illetékes hatóságoktól.

Egyenlő bánásmóddért felelős kormánybiztos (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Cím: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Varsó

A kormánybiztos felelős az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos és a hátrányos megkülönböztetés elleni kormányzati politikák végrehajtásáért.

Mindenkinek joga van panaszt, kérelmet vagy beadványt benyújtani a kormánybiztoshoz.

A panasz, kérelem vagy beadvány előterjesztése díjmentes.

Ha a fenti beadványok megválaszolásához tények előzetes vizsgálata és magyarázata szükséges, a kormánybiztos összegyűjti a szükséges bizonyítékokat.

E célból más hatóságtól szükséges bizonyítékokat és magyarázatot kérhet.

A panasz, a kérelem vagy a beadvány alapján indokolatlan késedelem nélkül kell eljárni:

panasz vagy kérelem esetén egy hónapon belül;

beadvány esetén három hónapon belül.

A kormánybiztos tájékoztatja a kérelmezőt az eljárás módjáról.

Ha megállapítja, hogy megsértették az egyenlő bánásmód elvét, a kormánybiztos intézkedik a jogsértés hatásainak megszüntetése vagy enyhítése érdekében.

Ha a kormánybiztos szükségesnek tartja, az egyenlő bánásmóddal és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatos valamely jogi aktus módosítását vagy elfogadását kérheti az illetékes hatóságoktól.

A fogyatékossgal élő személyekért felelős kormánybiztos (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

A kormánybiztos felügyeli a foglalkozási és szociális rehabilitációról, valamint a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásáról szóló törvényből (*ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) eredő feladatok ellátását.

A kormánybiztos felügyeli a fogyatékossgal igazolványok kiadását és a fogyatékossgal mértékének meghatározását.

Mindenkinek joga van panaszt, kérelmet vagy beadványt benyújtani a kormánybiztoshoz.

Ha a fenti beadványok megválaszolásához tények előzetes vizsgálata és magyarázata szükséges, a kormánybiztos összegyűjti a szükséges bizonyítékokat.

E célból más hatóságtól szükséges bizonyítékokat és magyarázatot kérhet.

A panasz, a kérelem vagy a beadvány alapján indokolatlan késedelem nélkül kell eljárni:

panasz vagy kérelem esetén egy hónapon belül;

beadvány esetén három hónapon belül.

A kormánybiztos tájékoztatja a kérelmezőt az eljárása módjáról.

Ha a felügyeleti tevékenysége keretében a kormánybiztos megállapítja, hogy alapos ok van kételkedni abban, hogy valamely határozat összhangban van az ügy tényállásával, vagy ha a határozatot jogellenesen hozták meg, felkérheti az illetékes hatóságot, hogy:

helyezze hatályon kívül a határozatot;

folytassa az eljárást.

EGYÉB SZAKOSODOTT SZERVEK

Országos Műsorszolgáltatási Tanács (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Cím: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Varsó

Az Országos Műsorszolgáltatási Tanács biztosítja a szólásszabadságot a rádió- és televíziószolgáltatás során, védi a médiaszolgáltatók autonómiáját és a közérdeket, valamint biztosítja a rádió- és televíziószolgáltatás nyitott és plurális jellegét.

Mindenkinek joga van panaszt, kérelmet vagy beadványt benyújtani a Tanácshoz.

A panasz, kérelem vagy beadvány előterjesztése díjmentes.

Ha a panasz egy adott műsort érinti, a panaszosnak meg kell határoznia a műsor sugárzásának napját és időpontját, a csatorna nevét és a műsor címét (vagy bármely olyan információt, amely lehetővé teszi a panasz tárgyát képező műsor meghatározását).

A Tanács elnöke felkérheti a médiaszolgáltatót, hogy nyújtson be minden olyan bizonyítékot, dokumentumot és magyarázatot, amely annak megállapításához szükséges, hogy a szolgáltató a jogszabályoknak megfelelően járt-e el.

A panasz, a kérelem vagy a beadvány alapján indokolatlan késedelem nélkül kell eljárni: panasz vagy kérelem esetén egy hónapon belül, beadvány esetén három hónapon belül.

A Tanács tájékoztatja a kérelmezőt az eljárás módjáról.

A Tanács elnöke felszólíthatja a médiaszolgáltatót, hogy szüntesse meg a médiaszolgáltatást, amennyiben az jogszabályba ütközik.

Bizonyos esetekben a Tanács elnöke pénzbírságot szabhat ki a médiaszolgáltatóval szemben.

Utolsó frissítés: 23/01/2018

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.